

พฤติกรรมกรป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร

ศุภกิจ ดารา

22 ส.ค. 2560

369830

11

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

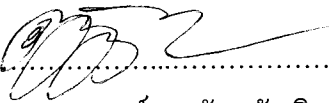
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

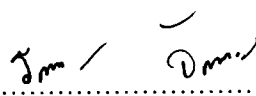
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ศุภกิจ ดารา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

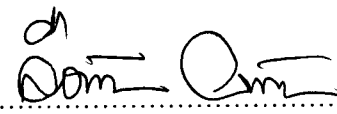
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทวัน อินทชาติ)

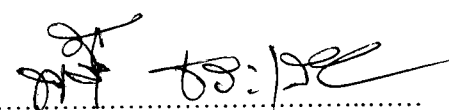
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.กฤษฎา นันทเพ็ชร)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.รชฎ จันทร์น้อย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ลือชัย วงษ์ทอง)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธารเสนา)
วันที่...23...เดือน.....มิถุนายน.....พ.ศ....2559.....

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร
สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาจากอาจารย์และผู้เลี้ยงไก่ทุกท่าน

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ขอขอบคุณผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัด
สมุทรสาครทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา
และอาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ ความรักแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ศุภกิจ ดารา

57930026: กลุ่มวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการป้องกัน/ โรคไข้หวัดนก/ ผู้เลี้ยงไก่/ จังหวัดสมุทรสาคร

ศุภกิจ ดารา: พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร

(PREVENTIVE BEHAVIOUR AGAINST AVIAN INFLUENZA AMONG CHICKEN

RAISERS IN SAMUT SAKHON PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: นันทวัน อินทชาติ,

Ph.D. 45 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร และ (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เลี้ยงไก่ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 100 คน สุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก ภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง อันดับที่ 2 คือ ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ที่มี อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวที่ต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกไม่แตกต่างกัน

57930026: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: PREVENTIVE BEHAVIOUR/ AVIAN INFLUENZA/ CHICKEN RAISERS/
SAMUT SAKHON PROVINCE

SUPAKIT DARA: PREVENTIVE BEHAVIOUR AGAINST AVIAN INFLUENZA
AMONG CHICKEN RAISERS IN SAMUT SAKHON PROVINCE. ADVISOR: NANTAWAN
INTACHAT, Ph.D. 45 P. 2016.

The purpose of this study was twofold. First, it aimed at examining preventive behavior against Avian Influenza among chicken raisers in Samut Sakhon. Also, this study attempted to compare their preventive behavior as classified by personal information, including age, gender, educational level, and average amount of family income. The subjects participating in this study were 100 chicken raisers who were registered with Samut Sakhon Provincial Livestock Office. These subjects were recruited by a purposive sampling technique. The instrument used to collect the data was a questionnaire. The statistical test used to analyze the collected data included frequency, percentage, means, and standard deviation. The tests of t-test and One-way ANOVA were administered to test the hypotheses with a preset of a significant level at .05.

The results of the study revealed that the preventive behavior of the subjects against Avian Influenza was found appropriate at a moderate level. When considering each aspect of behavior, the one in relation to self-prevention from Avian Influenza was rated the highest, followed by the prevention of Avian Influenza in chicken. All of these aspects were rated appropriate at a moderate level. Finally, no statistically significant differences were found in preventive behavior against Avian Influenza among the subjects with different age, gender, educational level, and average amount of family income.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมติฐานของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้วัดคนก	6
ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสาคร	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
3 วิธีดำเนินการวิจัย	18
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	18
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	19
การเก็บรวบรวมข้อมูล	19
การวิเคราะห์ข้อมูล	20
4 ผลการวิจัย	22
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล	22
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลี้ยงไก่	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัด สมุทรสาคร	26
ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน	29
5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	34
สรุปลผลการวิจัย	34
อภิปรายผล	35
ข้อเสนอแนะ	36
บรรณานุกรม	37
ภาคผนวก	40
ประวัติย่อของผู้วิจัย	45

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล	22
2	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของผู้เลี้ยงไก่	24
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก	26
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก	28
5	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมแต่ละด้าน	29
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ	29
7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ	30
8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ	30
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษา	31
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษา	31

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	32
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก ของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว	32
12	32
ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการ ป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว	32
13	33
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	33

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภูมิปัญญาการเลี้ยงไก่ชน สังคม และวัฒนธรรม การเลี้ยงไก่ชนของชาวบ้านนั้นได้ใช้ภูมิปัญญาในทุกขั้นตอนของการเลี้ยงไก่ชน นับตั้งแต่การคัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์ การเพาะพันธุ์ การคัดเลือกไก่ที่จะนำมาเลี้ยงชน การบำรุงเลี้ยง หรือที่เรียกว่า “การปรนไก่” เพื่อออกชน การเปรียบไก่ การเป็นมือน้ำ หรือที่เรียกว่าผู้ฝึกไก่ในการแข่งขัน และการรักษาอาการบาดเจ็บภายหลังการชน เมื่อไก่ป่วยเป็นโรคก็จะใช้วิธีการรักษาแบบชาวบ้าน ความรู้เหล่านี้เกิดจากการปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการพิสูจน์เข้ามาหลายชั่วอายุคน จนกลายมาเป็นภูมิปัญญาอันทรงคุณค่า (กาซิม มั่นแย้ม, 2548)

ในสังคมปัจจุบันมีภาคเอกชนให้การสนับสนุนการเลี้ยงไก่ของชาวบ้านเพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการชนไก่ และเป็นการอนุรักษ์สายพันธุ์ไก่ไทย จึงเปิดสนามประลองไก่เพื่อเพิ่มมูลค่าตามตำบลต่าง ๆ ขึ้นส่งเสริมการเลี้ยงไก่ชนเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนท่ามกลางกระแสความคิดที่หลากหลาย คนส่วนหนึ่งมองการชนไก่ที่เป็นวัฒนธรรม เป็นภูมิปัญญา เป็นสัตว์เศรษฐกิจ และคนอีกส่วนหนึ่งมองเป็นเพียงการพนัน และการทรมานสัตว์จากกลุ่มประชากรทั้งที่เกี่ยวข้องกับการชนไก่โดยตรง และจากมุมมองของคนรอบข้าง ว่าการชนไก่จะคงอยู่ในสังคมไทยได้นั้น จะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการ และทำให้เหมาะสมกับสถานะที่เป็นอยู่ กล่าวคือ ต้องรักษาจุดเด่นที่ยังประโยชน์ต่อคนในสังคมให้ได้มากที่สุด โดยที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม และสังคมโดยรวมน้อยที่สุด (ธเนศร์ บุญตาแสง, 2544)

จากสภาพปัญหาการเลี้ยงไก่ชน พบว่า ชาวบ้านในพื้นที่ขาดการปรับปรุงพันธุ์ไก่ชนด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง ขาดการคัดเลือกพ่อพันธุ์ และแม่พันธุ์ที่ดี นิยมใช้การผสมพันธุ์ไก่ของตนเองโดยวิธีธรรมชาติ มักปล่อยให้แม่ไก่ต้องกกไข่เอง และเลี้ยงดูลูกตามธรรมชาติเมื่อแม่ไก่หยุดการให้ไข่ ทำให้การออกไข่ของชุดต่อไปล่าช้า ลูกไก่มีอัตราการตายสูงขึ้น เนื่องจากสภาพอากาศแปรปรวน อาหารตามธรรมชาติไม่เพียงพอ ลูกไก่ได้รับอาหารไม่ครบถ้วนทำให้อ่อนแอมีภูมิคุ้มกันต้านต่อโรคต่ำ ชาวบ้านขาดการป้องกันและดูแลรักษาโรคที่ดี รวมทั้งขาดการดูแลทำความสะอาดเล้า และภาชนะต่าง ๆ และเมื่อมีโรคระบาดเกิดขึ้นผู้เลี้ยงไก่ชนมักไม่ติดต่อกับสัตวแพทย์ (เฉลียว มงคลเกตุ, 2553)

ตามที่องค์การสุขภาพสัตว์โลก (OIE) รายงานการระบาดของโรคไขหวัดนกชนิดรุนแรง (Highly pathogenic avian influenza virus H5N8) ตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2557 มีทั้งหมด 4 ประเทศ ได้แก่ ประเทศเยอรมนี ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ และประเทศอังกฤษ โดยพบในฟาร์มเป็ดพ่อแม่พันธุ์ในเขตพื้นที่ North Yorkshire ระบาดเป็นจำนวนทั้งสิ้น 6,000 ตัว ในจำนวนนี้ตาย 388 ตัว เชื้อไวรัสดังกล่าวอาจเป็นเชื้อเดียวกันกับที่ระบาดในเยอรมนี และเนเธอร์แลนด์ โดยทางการอังกฤษได้ดำเนินการตามกฎระเบียบสหภาพยุโรป คือ สั่งทำลายสัตว์ปีกจำนวน 6,000 ตัว และกำหนดเขตควบคุม และเฝ้าระวังตามมาตรการที่กำหนด ซึ่งการระบาดของโรคไขหวัดนกในหลายประเทศที่ได้กล่าวมา ล้วนเป็น Subtype H5 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่เป็นอันตรายทั้งต่อสัตว์ปีก และยังสามารถติดต่อจากสัตว์สู่คนได้ (กรมปศุสัตว์, 2558)

ผลเสียของไขหวัดนกต่อสุขภาพผู้ที่ติดเชื้อโรคไขหวัดนกมีอัตราเสียชีวิตสูงจากระบบหายใจล้มเหลวเฉียบพลัน โดยที่ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีประวัติ ฆ่าหั่นไก่ ผู้ที่สัมผัสกับไก่ที่ป่วยตาย การเก็บเนื้อไก่ที่ป่วยตายไว้ในบ้าน นอกจากนี้การศึกษาทางระบาดวิทยาเชิงวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการระบาดของโรคไขหวัดนก ได้แก่ สาเหตุการติดเชื้อจากฟาร์มใกล้เคียง และการใช้น้ำร่วมกับฟาร์มอื่น ๆ และการเลี้ยงในโรงเรือนแบบเปิด รวมทั้งปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วยโรคไขหวัดนก ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมที่สามารถติดเชื้อโรคไขหวัดนก เช่น ดูดเสมหะไก่ชน สัมผัสกับไก่ที่ป่วย การจัดการกับไก่ไม่สวมอุปกรณ์ป้องกัน เช่น ถุงมือ เสื้อคลุม การดูแลใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่เป็นโรคไขหวัดนก (องอาจ ทรรศิทธิพิศ, 2555)

ในประเทศไทยพบการแพร่กระจายของเชื้อไขหวัดนกสายพันธุ์ใหม่ 2009 ในบริเวณพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร และมีผู้ติดเชื้อมากกว่า 200 คน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ, 2552) จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไขหวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการป้องกันโรคไขหวัดนกไม่ให้แพร่กระจายออกไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไขหวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคไขหวัดนกของผู้เลี้ยงไก่

ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาครที่มี เพศต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดนกแตกต่างกัน
2. ผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาครที่มี อายุต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดนกแตกต่างกัน
3. ผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาครที่มี ระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดนกแตกต่างกัน
4. ผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาครที่มี รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดนกแตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำนโยบายป้องกันโรค ไข้หวัดนกของสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร
2. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนสำหรับหน่วยงานในการให้ความรู้ในเรื่องการป้องกันโรค ไข้หวัดนกให้กับผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

พฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้แนวคิด 2 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรค ไข้หวัดนก และ 2) ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรค ไข้หวัดนก

1. ตัวแปรต้น ประกอบไปด้วย

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว

2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่

ในจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย

2.1 ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้วัดนก

2.2 ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้วัดนก

ขอบเขตด้านประชากร

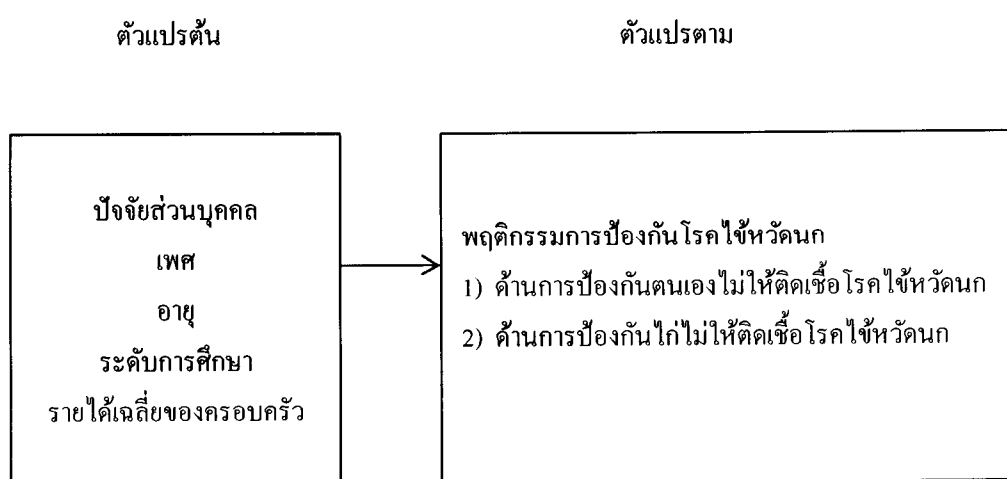
ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เลี้ยงไก่ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 128 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดสมุทรสาคร, 2546)

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระยะเวลารวม 6 เดือน ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2559

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้วัดนกของผู้เลี้ยงไก่ ในจังหวัดสมุทรสาคร ศึกษาวิจัยของเจริญ สินธุวงษ์ (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่องพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้วัดนกของผู้เลี้ยงไก่ชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด โดยทำการศึกษาตัวแปร อายุ โชนที่อยู่ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้วัดนก ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้วัดนก และด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้วัดนก ซึ่งผู้วิจัยนำมาสร้างกรอบวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นียมศัพท์เฉพาะ

การเลี้ยงไก่ชน หมายถึง วิธีการในการเลี้ยงไก่ชนทุกขั้นตอน ตั้งแต่การฟักไข่ เพื่อขยายพันธุ์ของไก่ชน ก่อนนำไปมาดูแล และนำลงแข่งขัน

พฤติกรรมป้องกันการโรคไข้หวัดนก หมายถึง การป้องกันโรคไข้หวัดนก ของผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ถูกต้อง ได้แก่ การปรับปรุงสุขวิทยาส่วนบุคคล การใช้อุปกรณ์ป้องกันตัวเองในขณะสัมผัสสัตว์ปีก หรือกำจัดสัตว์ที่ตาย การปรับปรุงสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อมบริเวณที่เลี้ยงสัตว์ปีก โดยเป็นการปฏิบัติของบุคคลเพื่อป้องกันไม่ให้ป็นโรคไข้หวัดนก

ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก หมายถึง การดูแลความสะอาด ของร่างกายของผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ การล้างมือหลังจากสัมผัสไก่ชนทุกครั้ง การหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับไก่อย่างใกล้ชิดเมื่อไก่อมีอาการป่วย การถอดรองเท้าไว้นอกร้าน และล้างเอาดิน หรือฝุ่นออกจากรองเท้าหลังจากออกจากเล้าไก่เพื่อป้องกันไม่ให้ป็นโรคไข้หวัดนก การใช้อุปกรณ์ป้องกันตัวเองเพื่อป้องกันการติดเชื้อในขณะสัมผัสสัตว์ปีก หรือใช้ในการกำจัดซาก ไก่หรือไก่ป่วย การทำความสะอาดเล้าไก่ทุกครั้งจะมีการสวมเสื้อคลุม แวนตา ถูมือ หน้ากากอนามัย ส่วนอุปกรณ์ที่ไม่สามารถทำความสะอาดได้ เช่น ถูมือ จะนำไปทำลายทิ้งทันที การรีบนำเสื้อผ้าไปต้ม หรือแช่น้ำสบู่อุ่น ๆ ก่อนนำไปตากแดดจนแห้ง หลังจากสัมผัสสัตว์ปีก

ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก หมายถึง การดูแลทำความสะอาด สถานที่ของผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งการเลี้ยงไก่โดยการแยกไก่ที่เป็นโรค ออกจากไก่ตัวอื่น การจัดสถานที่เลี้ยงไก่ไม่ให้แออัด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร
ผู้วิจัยมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับไข้หวัดนก
 - 1.1 ความหมายของโรคไข้หวัดนก
 - 1.2 สาเหตุการเกิดโรค
 - 1.3 อาการของโรค และภาวะแทรกซ้อน
 - 1.4 การป้องกันโรคไข้หวัดนก
2. ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสาคร
 - 2.1 ประวัติจังหวัดสมุทรสาคร
 - 2.2 คำขวัญประจำจังหวัด
 - 2.3 ข้อมูลทางภูมิศาสตร์
 - 2.4 การปกครองส่วนภูมิภาค
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้เกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก

ความหมายของโรคไข้หวัดนก

ในช่วงปี 2556 มีไข้หวัดนกสายพันธุ์ใหม่ที่เกิดระบาดขึ้นในประเทศจีน โดยผู้ป่วยมักมีประวัติในการสัมผัสสัตว์ปีก หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ต้องคลุกคลีกับสัตว์ปีก พบว่าเป็นเชื้อไวรัสอินฟลูเอนซา (Influenza) ชนิด A เชื้อไวรัสนี้ คือ ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ H7N9 ซึ่งสร้างความตื่นตระหนกต่อนานาประเทศทั่วโลกเป็นอย่างมาก (หน่วยคลังข้อมูลยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556)

ความหมายของโรคไข้หวัดนก จัดได้ว่าเป็นโรคไข้หวัดใหญ่ชนิดหนึ่ง ที่เกิดจากเชื้อเอเวียนอินฟลูเอนซ่าไวรัส (Avian influenza virus) เป็นไวรัสในตระกูลอินฟลูเอนซ่าไวรัส (Influenza virus) สามารถแบ่งได้เป็น 3 ชนิด ได้แก่ ชนิด A, B และ C โดยเชื้อไข้หวัดนกนั้นจัดอยู่ในชนิด A เชื้อไวรัสที่เป็นสาเหตุของไข้หวัดนกมีหลายชนิด ซึ่งโดยปกติจะมีการติดต่อระหว่างนก หรือสัตว์ปีกชนิดต่าง ๆ มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า Avian influenza โดยปกติแล้ว

จะไม่ติดต่อมาสู่คน แต่ในบางครั้ง พบว่า มีการติดต่อมาสู่คนได้ ซึ่งในอดีตประเทศไทย ก็เคยได้รับผลกระทบ และเกิดการแพร่ระบาดของไข้หวัดนกสายพันธุ์ H1N1 และ H5N1 (หน่วยคลังข้อมูลยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2556)

สาเหตุการเกิดโรค

เกิดจากเชื้อไวรัส Avian influenza type A ในตระกูล Orthomyxoviridae ซึ่งเป็น RNA ไวรัสชนิดมีเปลือกหุ้ม โดยมีแอนติเจนที่สำคัญ ได้แก่ Hemagglutinin (H) มี 15 ชนิด และ Neuraminidase (N) มี 9 ชนิด

นกเป็ดน้ำ นกอพยพ และนกตามธรรมชาติ นำโรคโดยไม่แสดงอาการ เป็ด ไก่ในฟาร์ม และในบ้านสามารถติดเชื้อ และแสดงอาการ วิธีการติดต่อระหว่างสัตว์เชื้อไวรัสโดยจะขับถ่าย ไวรัสออกมาทางอุจจาระจากนก และ ติดต่อสู่สัตว์ปีกที่รับเชื้อทางระบบทางเดินหายใจ และทางเดินอาหาร วิธีการติดต่อระหว่างสัตว์สู่คน โดยคนสามารถติดเชื้อจากสัตว์ได้จากการสัมผัส สัตว์ป่วยโดยตรง และโดยทางอ้อมจากการสัมผัสกับสิ่งคัดหลั่งจากสัตว์ที่เป็น โรค เช่น อุจจาระ น้ำมูก น้ำตา น้ำลายของสัตว์ป่วย จากการเฝ้าระวังโรคยังไม่มีการติดต่อระหว่างคน และคน ผู้ที่มีความเสี่ยงในการเกิดโรค ได้แก่ ผู้ที่มีอาชีพ และใกล้ชิดสัตว์ปีก เช่น ผู้เลี้ยง ฆ่า ขนส่ง ขนย้าย ผู้ขายสัตว์ปีก และซากสัตว์ปีก สัตวบาล และสัตวแพทย์ รวมถึงเด็ก ๆ ที่เล่น และคลุกคลีกับสัตว์ (ศูนย์ข้อมูลโรคติดเชื้อและพาหะนำโรค, 2547)

อาการของโรค และภาวะแทรกซ้อน

โรคไข้หวัดนกในคนมีระยะฟักตัว (ระยะตั้งแต่ได้รับเชื้อจนเริ่มมีอาการป่วย) ประมาณ 3-5 วัน และมักไม่เกินกว่า 7 วัน ผู้ป่วยจะมีอาการทางระบบทางเดินหายใจ แบบเฉียบพลัน เริ่มจากมีไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย เจ็บคอ ไอแห้ง ๆ และอาจมีตาแดงด้วย ผู้ป่วยที่เป็นเด็ก ผู้สูงอายุ หรือผู้มีโรคประจำตัวมักป่วยรุนแรง และอาจเกิดอาการหายใจล้มเหลวอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งเสียชีวิตมีระยะเวลาป่วยนาน 5-13 วัน อัตราป่วยตายสูงประมาณร้อยละ 70 ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ คือ เริ่มด้วยอาการไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อทั้งตัว อ่อนเพลียมาก เจ็บคอ ไอแห้ง ๆ คัดจมูก น้ำมูกไหล และอาจมีอาการตาแดงร่วมด้วย บางคนอาจมีอาการ คลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดินร่วมด้วย (อุกฤษฏ์ อำไพพันธุ์, 2554)

ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ คือ เริ่มด้วยอาการไข้สูง (ตัวร้อนจัด) หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อทั้งตัว อ่อนเพลียมาก เจ็บคอ ไอแห้ง ๆ คัดจมูก น้ำมูกไหล และอาจมีอาการตาแดงร่วมด้วย บางคนอาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ท้องเดินร่วมด้วย ในรายที่เป็นรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน

โรคปอด โรคหัวใจ อาจมีโรคปอดอักเสบ (ปอดบวม) แทรกซ้อน เกิดอาการหายใจลำบาก หายใจหอบ หรือเกิดอาการหายใจล้มเหลวเฉียบพลันแทรกซ้อน ก็อาจเสียชีวิตได้รวดเร็ว ในรายที่เป็นไม่รุนแรง และไม่มีโรคแทรกซ้อน มักจะหายได้เองภายใน 2-7 วัน บางคนอาจมีการติดเชื้อไข้หวัดนก โดยไม่เกิดอาการเจ็บป่วยก็ได้ ไข้หวัดนกที่เป็นรุนแรง มักเกิดในเด็กมากกว่าผู้ใหญ่ ถ้าพบผู้ที่มีอาการ ไข้สูง เจ็บคอ น้ำมูกไหล ไอ และมีประวัติสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย หรืออยู่ในบ้านที่มีการเลี้ยงไก่ในพื้นที่ที่มีการระบาดของไข้หวัดนก ควรไปพบแพทย์โดยเร็ว (หมอชาวบ้าน, 2557)

การป้องกันโรคไข้หวัดนก

การระบาดของโรคไข้หวัดนกเกิดขึ้นจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ชนิดเอ สัตว์ปีกทุกชนิดติดเชื้อนี้ได้ โดยเฉพาะไก่มักป่วยรุนแรง และตาย ส่วนนกน้ำ นกชายทะเล และนกป่า รวมทั้งเป็ด มักไม่ป่วย แต่จะมีเชื้อออกมากับมูล ทำให้โรคแพร่ไปยังไก่ที่เลี้ยงในฟาร์ม และตามบ้านเรือน รวมทั้งนกในธรรมชาติ ผู้ป่วยส่วนใหญ่ติดโรค จากการสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วย หรือตาย ด้วยโรคไข้หวัดนก โดยเชื้อไวรัสในน้ำมูก น้ำลาย และมูลของสัตว์ป่วย อาจติดมากับมือ และเข้าสู่ร่างกายคนทางเยื่อจมูก และตา ผู้ป่วยบางรายติดเชื้อที่ปนเปื้อนอยู่ในสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามการติดเชื้อไข้หวัดนกจากสัตว์ปีกสู่คนยังเกิดขึ้นได้ไม่บ่อยนัก แต่ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะมีอาการรุนแรง อาจจะมีการติดต่อจากคนสู่คน โดยการสัมผัสใกล้ชิดกับผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรง ไม่พบการติดเชื้อจากการรับประทานเนื้อสัตว์ปีก หรือไข่ที่ปรุงสุก (สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่, 2551)

หลังจากได้รับเชื้อประมาณ 3-7 วัน ผู้ป่วยจะมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ คือ มีไข้สูง ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยเนื้อตัว อ่อนเพลีย เจ็บคอ ไอ อาจมีน้ำมูก น้ำตาไหล เด็ก ผู้สูงอายุ และผู้มีโรคประจำตัว มักมีอาการรุนแรง ทำให้เกิดปอดอักเสบ ซึ่งสังเกตได้จากอาการหอบ หรือหายใจลำบาก และอาจเกิดภาวะหายใจล้มเหลว ซึ่งเสี่ยงต่อการเสียชีวิตสูงถึงร้อยละ 70 หากผู้ป่วยมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ และมีประวัติสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วย หรือตาย หรืออยู่ในพื้นที่ที่มีโรคไข้หวัดนกระบาดอยู่ต้องรีบพาไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลทันที เพราะต้องได้รับยาต้านไวรัส โดยเร็วที่สุด หรือภายใน 2 วัน หลังเริ่มมีอาการ และอาจต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ ผลการรักษาจึงจะดี (สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่, 2551)

เด็กมักมีนิสัยชอบสัตว์เลี้ยง รวมทั้งไก่ และนก หากติดเชื้อไข้หวัดนกมักป่วยรุนแรง ถึงเสียชีวิตได้ ดังนั้นในช่วงที่มีโรคไข้หวัดนกระบาดในสัตว์ปีก หรือมีไก่ เป็ด ตายมากผิดปกติ ผู้ปกครองต้องระมัดระวังดูแล ไม่ให้เด็กไปจับต้องสัตว์ปีก โดยเฉพาะสัตว์ป่วย และซากสัตว์ ควรฝึกให้เด็กล้างมือจนเป็นนิสัย เพราะจะช่วยป้องกันไม่ให้ติดเชื้อโรคต่าง ๆ เข้าสู่ร่างกายได้เป็น

อย่างดี ควรสอนให้เด็กล้างมือทุกครั้งหลังจับถ่าย สั่งน้ำมูก หรือจับต้องสัตว์เลี้ยงทุกชนิด และล้างมือก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง (สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่, 2551)

การป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อไขหวัดนก โดย ผู้ทำหน้าที่ทำลายสัตว์ปีกที่ติดเชื้อ สวมชุดป้องกัน หรือเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว สวมหน้ากากอนามัย ปิดปากปิดจมูก ถูมืออย่าง แวนครอบตา และรองเท้าบูต เมื่อปฏิบัติงานเสร็จ ต้องรีบล้างมือ และอาบน้ำชำระร่างกาย ด้วยน้ำ และสบู่ทันที ส่วนเสื้อผ้า และอุปกรณ์ป้องกันต้องนำไปฆ่าเชื้อ และทำความสะอาด ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค เช่น น้ำยาฟอกขาว หรืออาจใช้น้ำผงซักฟอก และฟึ่งกลางแดดจัด ๆ ให้แห้ง ผู้เลี้ยงไก่พื้นบ้านและไก่นก ต้องไม่ดูคนน้ำมูกหรือเสลด เพราะเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ควรระมัดระวังการอุ้มไก่ไม่ให้สัมผัสกับหน้า จมูก ปาก เพราะไก่บางตัวไม่แสดงอาการ แต่ปล่อยเชื้อออกมาในมูลได้

ผู้ประกอบการอาหาร ไม่ควรนำสัตว์ปีกที่ป่วย หรือตายมาชำแหละเป็นอาหาร เลือกซื้อเนื้อไก่ เป็ด ไช้ จากแหล่งที่มีการรับรองมาตรฐาน หรือจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และเลือกเนื้อไก่ที่ดูสด ใหม่ ไม่มีจ้ำเลือดออก ส่วนไข่ต้องดูสดใหม่ ไม่มีมูลติดที่เปลือก แยกเชิงสำหรับหั่นเนื้อสัตว์ที่ปรุงสุกแล้ว รวมทั้งผัก ผลไม้ไว้โดยเฉพาะ ไม่ใช่เชิงเดียวกัน กับเชิงหั่นเนื้อดิบระหว่างปรุงอาหาร ไม่ใช้มือจับต้อง จมูก ตา ปาก และหมั่นล้างมือบ่อย ๆ

ผู้ไปเยี่ยม หรือดูแลผู้ป่วย ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำในการเยี่ยมผู้ป่วยอย่างเคร่งครัด ระมัดระวัง ไม่สัมผัสน้ำมูก น้ำลายผู้ป่วย ส่วนผู้ป่วยต้องสวมหน้ากากอนามัย

โดยปกติไก่ เป็ด นก อาจตายจากสาเหตุหลายประการ ทั้งจากสภาวะแวดล้อม และโรคระบาดหลายโรค รวมทั้งโรคไขหวัดนก หรืออาจถูกวางยาเบื่อ หากสัตว์ปีก เป็นโรคไขหวัดนก มักมีอาการหงอย ซึม ขนยุ่ง หน้าหงอน เหนียงบวมสีคล้ำ มีจุดเลือดออก ตามหน้าแข้ง และเครื่องใน (สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่, 2551)

กรณีต้องการเก็บซากเพื่อทำลาย หรือส่งตรวจชันสูตรหาสาเหตุการตาย ต้องไม่จับ ซากสัตว์ด้วยมือเปล่า ควรสวมถุงมือยาง หรือถุงพลาสติกหนา ๆ ใส่ซากสัตว์ลงในถุงพลาสติก ปิดปากถุงให้แน่น นำส่งตรวจที่สำนักงานปศุสัตว์ ถ้าจะฝังซาก ต้องให้ห่างจากแหล่งน้ำธรรมชาติ อย่างน้อย 30 เมตร และฝังให้ลึกอย่างน้อย 1 เมตร โรยปูนขาว หรือราดน้ำยาฆ่าเชื้อ หรือราดน้ำเดือดที่ซาก แล้วกลบดินทับให้แน่น หากใช้วิธีเผาก็สามารถฆ่าเชื้อได้เช่นเดียวกัน

ประชาชนจะช่วยป้องกันควบคุมโรคไขหวัดนกให้สงบโดยเร็ว คือ เกษตรกรที่เลี้ยงไก่ เป็ด ต้องป้องกันไม่ให้หมก แมลง และสัตว์พาหะนำโรคอื่น ๆ เข้ามาในฟาร์ม และต้องรักษา ความสะอาด และสุขภาพอย่างเข้มงวด ควรใช้น้ำยาฆ่าเชื้อตามยานพาหนะที่ขนย้ายสัตว์ รวมทั้งอุปกรณ์ทุกชิ้น คนที่ผ่านเข้าออกฟาร์มต้องล้างเท้าด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ช่วงเกิดการระบาด

ต้องไม่นำวัสดุอุปกรณ์ เช่น ถาดไข่ วัสดุรองพื้นจากพื้นที่ระบาศมาใช้โดยเคร่งครัด โดยเฉพาะต้องไม่นำสัตว์ออกจากพื้นที่ระบาศในรัศมีควบคุม และต้องไม่นำไก่ เป็ดที่ตาย และไข่ มาทำอาหาร หรือจำหน่ายในท้องตลาด หรือนำไปเลี้ยงสัตว์อย่างเด็ดขาด ประชาชนที่เลี้ยงไก่ เป็ด ในหมู่บ้าน ควรหาวิธีป้องกันไม่ให้ชนก และสัตว์พาหะเข้ามาปะปน เช่น การกั้นรั้ว และใช้ตาข่าย และหากทำได้ควรงดเลี้ยงสัตว์ปีกจนกว่าโรคไขหวัดนกจะควบคุมได้แล้ว ผู้ที่เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง ต้องหาวิธีการเลี้ยงใหม่เพราะจากข้อมูลการเฝ้าระวังโรค พบว่าเป็ดอาจนำพาเชื้อให้แพร่ระบาด ได้เนื่องจากเป็ดมักติดเชื้อโดยไม่แสดงอาการ แต่มีเชื้อออกมากับมูลได้ (สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่, 2551)

ข้อมูลพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสาคร

ประวัติความเป็นมา

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดชายทะเล ตั้งอยู่ปากแม่น้ำท่าจีน หลักฐานทางประวัติศาสตร์ กล่าวไว้ว่า ในสมัยกรุงศรีอยุธยา สมุทรสาครเดิมเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ที่มีชาวจีนนำเรือสำเภาเข้ามาจอดเทียบท่าค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า และได้พักอาศัย อยู่เป็นจำนวนมาก จึงเรียกว่า “บ้านท่าจีน” ตั้งอยู่บริเวณปากอ่าวไทย ต่อมาในสมัยแผ่นดิน สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พ.ศ. 2099) ได้โปรดให้ยกฐานะ “บ้านท่าจีน” ขึ้นเป็น “เมืองสาครบุรี” เพื่อเป็นหัวเมืองสำหรับเรียกกระดมพลเวลาเกิดสงคราม และเป็นเมืองด่านหน้าป้องกันข้าศึกศัตรู ที่จะเข้ามารุกรานนุกรุกทางทะเล

ต่อมาในสมัยกรุงรัตน โกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงโปรดให้เปลี่ยนชื่อ “เมืองสาครบุรี” เป็น “เมืองสมุทรสาคร” ซึ่งมีความหมายว่า “เมืองแห่งทะเล และแม่น้ำ” ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2448) ทรงปฏิรูปการปกครองมีการจัดระบบการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นมณฑลเทศาภิบาล และได้ทรงมีพระราชดำริที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น โดยใช้รูปแบบการปกครองแบบสุขาภิบาล จึงได้มีพระบรมราชโองการให้ยกฐานะ “ตำบลท่าฉลอม” เป็น “สุขาภิบาลท่าฉลอม” จังหวัดสมุทรสาคร เป็นสุขาภิบาลที่ตั้งขึ้นในหัวเมืองเป็นแห่งแรก ของประเทศไทย ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ 6 (พ.ศ. 2456) โปรดเกล้าให้ทางราชการเปลี่ยนคำว่า “เมือง” เป็น “จังหวัด” ทั่วทุกแห่ง ในพระราชอาณาจักร “เมืองสมุทรสาคร” จึงได้เปลี่ยนเป็น “จังหวัดสมุทรสาคร” ส่วนคำว่า “มหาชัย” เป็นชื่อคลองที่สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 แห่งกรุงศรีอยุธยา โปรด ให้ขุดคลองตัดจากเมืองธนบุรี เป็นแนวตรง ไปออกปากน้ำเมืองสาครบุรีแทนคลองโคกขาม

ที่คิดเคี้ยว แต่ยังไม่ทันเสร็จทรงสวรรคตเสียก่อน จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9 (ขุนหลวงห้วยสระ) ได้โปรดให้ขุดคลองต่อจนแล้วเสร็จ และได้พระราชทานนามว่าคลองมหาชัย ซึ่งต่อมา ณ บริเวณฝั่งซ้ายปากคลองได้เกิดชุมชนขนาดใหญ่ขึ้นชื่อว่า “มหาชัย”

คำขวัญประจำจังหวัด

เมืองประมง ดงโรงงาน ลานเกษตร เขตประวัติศาสตร์

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดชายทะเล ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำท่าจีนในเขตพื้นที่

ภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ ติดกับอ่าวไทย

ทิศตะวันออก ติดกับกรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดราชบุรี

จังหวัดสมุทรสาครมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเล สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1-2 เมตร มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านตอนกลางจังหวัด ไหลคดเคี้ยวตามแนวเหนือใต้ ลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร ระยะทางยาวประมาณ 70 กิโลเมตร พื้นที่ตอนบนในเขตอำเภอบ้านแพ้ว และอำเภอกระทุ่มแบน มีความอุดมสมบูรณ์ของดิน และมีโครงข่ายแม่น้ำลำคลองเชื่อม โยงถึงกันกระจายอยู่ทั่วพื้นที่กว่า 170 สาย จึงเหมาะที่จะทำการเพาะปลูกพืชนานาชนิด และบางส่วนเป็นย่านธุรกิจ อุตสาหกรรม และที่อยู่อาศัย พื้นที่ตอนล่างของจังหวัดในเขตอำเภอเมืองสมุทรสาครอยู่ติดชายฝั่งทะเลยาว 41.8 กิโลเมตร จึงเหมาะที่จะประกอบอาชีพประมงทะเล เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งและทำนาเกลือ

ภูมิอากาศ จังหวัดสมุทรสาคร มีลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อน เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากลมบก ลมทะเล และมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน ในช่วงฤดูร้อนจึงทำให้มีความชื้นในอากาศสูง มีฝนตกปานกลาง ปริมาณเฉลี่ย 1,120 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 26-28 องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุด 50 สูงสุด 95

การปกครองส่วนภูมิภาค

จังหวัดสมุทรสาครแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 อำเภอ 40 ตำบล 290 หมู่บ้าน ประกอบด้วย อำเภอเมืองสมุทรสาคร อำเภอกระทุ่มแบน อำเภอบ้านแพ้ว

การปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 2 เทศบาลนคร, 1 เทศบาลเมือง, 9 เทศบาลตำบล

อำเภอเมืองสมุทรสาคร เทศบาลนครสมุทรสาคร เทศบาลตำบลบางปลา

เทศบาลตำบลนาดี เทศบาลตำบลท่าจีน เทศบาลตำบลบางหญ้าแพรก

อำเภอกระทุ่มแบน เทศบาลนครอ้อมน้อย เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน
 เทศบาลตำบลสวนหลวง เทศบาลตำบลดอนไถ่
 อำเภอบ้านแพ้ว เทศบาลตำบลบ้านแพ้ว เทศบาลตำบลเกษตรพัฒนา
 เทศบาลตำบลหลักห้า (สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, 2557)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิ์ นิมิสุวรรณ (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันโรคไข้หวัดนก อำเภอเมือง นครสวรรค์ การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลของ โปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้น โดยประยุกต์แนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับทฤษฎีความสามารถของตนเอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง ซึ่งประกอบด้วยแกนนำป้องกันโรคไข้หวัดนก จำนวน 43 คน ตัวแทนครัวเรือน จำนวน 51 คน และกลุ่มเปรียบเทียบ ประกอบด้วยตัวแทนครัวเรือน 109 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม การระดมความคิด การอภิปรายปัญหา การสาธิต และฝึกปฏิบัติ และการดำเนินการกิจกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนกด้วยตัวเอง ใช้ระยะเวลาทดลอง 12 สัปดาห์ และเก็บข้อมูลก่อน และหลังการทดลอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์

ผลการวิจัย พบว่าโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เรื่องไข้หวัดนกที่ประยุกต์แนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับทฤษฎีความสามารถตนเอง และการมีส่วนร่วมของชุมชนมีผลทำให้แกนนำป้องกันโรคไข้หวัดนกได้ตัวแทนครัวเรือนในกลุ่มทดลอง มีความรู้เรื่องไข้หวัดนกการรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยง และการรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้หวัดนก การรับรู้ความสามารถของตนเองในการป้องกันโรคไข้หวัดนก และมีพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนกดีขึ้นกว่าก่อนการทดลอง และดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($p < 0.05$)

ศศิธร บัวผัน (2550) ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานเฝ้าระวังและป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดนครนายก การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลความรู้ปัจจัยจิตใจ ปัจจัยสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชน และการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุข ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ปัจจัยจิตใจ ปัจจัยสนับสนุน และการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการดำเนินงานของอาสาสมัครสาธารณสุขของพื้นที่นำร่อง กับพื้นที่ปกติปัญหาอุปสรรค และเฝ้าระวังไข้หวัดนก

ประชากรที่ศึกษาคือ อสม. จังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คนได้จากการสุ่มแบบหลายขั้น เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม 2550 โดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.75 ถึง 0.92 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการทดลอง

ผลการวิจัย พบว่า อสม. ส่วนใหญ่ มีความรู้เรื่องไข้หวัดนกในระดับสูงมีปัจจัยจูงใจ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมของชุมชน และการดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับสูง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ การได้รับการฝึกอบรม เรื่องโรคไข้หวัดนก ปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานปัจจัยสนับสนุน การดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน ความสัมพันธ์กับการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันโรคไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การอยู่ในพื้นที่นำร่อง มีการดำเนินงานกับพื้นที่ที่ได้รับการงบประมาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญ คือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อการคัดแยกอาการของโรคไข้หวัดนก

วรรณวนัช วรรณนะมณีกุล (2552) ทำการวิจัย เรื่อง ความรู้ และการปฏิบัติการเฝ้าระวัง การป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุขในจังหวัดอุทัยธานี โรคไข้หวัดนกเป็นโรคติดเชื้ออุบัติใหม่ ที่มีโอกาสกลับมาระบาด การเฝ้าระวังโดยอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อไข้หวัดอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญ การวิจัยเชิงพรรณนาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้การปฏิบัติและอุปสรรคของการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการควบคุมการติดเชื้อโรคไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขจังหวัดอุทัยธานี 393 ราย รวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนกันยายนถึงตุลาคม 2551 เครื่องมือรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบวัดความรู้ แบบสอบถามการปฏิบัติ และแบบสัมภาษณ์การเฝ้าระวังการป้องกันการติดเชื้อไข้หวัดนก การวิจัยที่สร้างขึ้นได้รับการตรวจสอบตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน โดยการวิเคราะห์ แบบคูเดอร์-ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.93 และค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามการปฏิบัติโดยการวัดซ้ำ เท่ากับ 0.93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เชิงพรรณนา และจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาตามลำดับ ส่วนเรื่องที่ปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การทำความสะอาดร่างกาย การทำลาย การเข้ารบบรมที่เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข และการบันทึกผู้ป่วย

ส่วนอุปสรรคของการดำเนินงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.5 ของกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ และร้อยละ 90.1 ของกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ป้องกันอย่างเพียงพอ เพื่อการป้องกัน และการควบคุมการติดเชื้ออย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าควรมีการจัดอบรมอาสาสมัคร ให้มีความรู้เพิ่มขึ้น ในด้านการเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนก การปฏิบัติการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อทางฝุ่นละออง และการจัดการขยะติดเชื้อ สำหรับการปฏิบัติควรมีการพัฒนาทักษะการบันทึกแบบเฝ้าระวังผู้ป่วย และการทำความสะอาดร่างกายอย่างเหมาะสมภายหลังการทำลายซากสัตว์ และมีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์อย่างพอเพียงเพื่อการป้องกัน และควบคุมการติดเชื้อไข้หวัดนกอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการศึกษาพบว่าความรู้ตัวอย่างตอบถูกมาก ได้แก่ การระบาดของวิทยาของโรคไข้หวัดนก รองลงมาได้แก่ การแนะนำแก่ประชาชน โดยเฉพาะเด็ก และผู้ปกครองและพื้นที่ในการทำลาย สัตว์ปีก ส่วนความรู้ที่กลุ่มตัวอย่างตอบถูกน้อยสุด คือ การเฝ้าระวังโรคไข้หวัดนกการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ และการจัดการขยะติดเชื้อที่สงสัยว่ามีเชื้อโรคไข้หวัดนก

ด้านการปฏิบัติพบว่าการปฏิบัติที่มีผู้ปฏิบัติมากที่สุดได้แก่การกำจัดซากสัตว์ปีก ที่ป่วยตายที่ถูกนำมาทิ้งไว้การสำรวจและเฝ้าระวังผู้ที่สงสัยว่าป่วยเป็นโรคไข้หวัดนก และการจัดประชุมเรื่องโรคไข้หวัดนกในชุมชน

อุกฤษฏ์ อำไพพันธุ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการป้องกัน โรคไข้หวัดนก ในตำบลกระเดียน อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยการเชิงปฏิบัติการ มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลของ โปรแกรมการจัดการ และวางแผนแบบมีส่วนร่วมต่อการป้องกัน โรคไข้หวัดนก ในตำบลกระเดียน อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในตำบลกระเดียน อำเภอดงระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 60 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และประยุกต์ใช้กระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ระยะเวลาเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 ถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2554 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า หลังการใช้โปรแกรมการวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการป้องกัน โรคไข้หวัดนก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับคะแนนความรู้ในระดับมาก (ร้อยละ 70.0) การมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 48.3) ภายหลังจากดำเนินการกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ และการมีส่วนร่วมในการป้องกัน โรคไข้หวัดนกเพิ่มมากขึ้นก่อนการดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุปผลการวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดนก ทำให้เกิดภาคีเครือข่าย ระหว่างชาวบ้านในชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันโรคไข้หวัดนกของชุมชน ดังนั้น ควรนำรูปแบบดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

พงษ์ศักดิ์ เตือมาก (2554) ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนกของ อสม. อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผลการวิจัย พบว่า อสม. มีความรู้ในการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนก ระดับมาก ร้อยละ 71.6 มีความเชื่อความสามารถตนเองระดับมาก ร้อยละ 76.9 ได้รับแรงสนับสนุน ทางสังคมระดับมาก ร้อยละ 47.2 และการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนก ระดับมาก ร้อยละ 57.5 นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เขตที่อยู่อาศัย อายุ ระดับการศึกษา และการได้รับความรู้โรคไข้หวัดนกมีความสัมพันธ์ กับการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนก ความเชื่อความสามารถตนเองมีความสัมพันธ์ กับการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนก การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนก ผลการวิจัยนี้ สามารถ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางในการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนกโดย อสม. ให้เป็นไปตามที่ต้องการ

องอาจ ทรัพย์ทิพย์ (2555) ทำการวิจัย เรื่อง ความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรม การเลี้ยงไก่ชนที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนกของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชน จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพพฤติกรรมการเลี้ยงไก่ชนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกจังหวัดชลบุรี เก็บข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยการ วิเคราะห์ ถอดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนกการรับรู้การดูแล ด้วยตนเองการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรค การเคลื่อนย้ายไก่ชนจะนำไปสู่การรับรู้ ความรุนแรงของโรค โดยตามพื้นที่การขายไก่ชนตัวแปรดังกล่าว พบว่าความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการเลี้ยงไก่ชนที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนกไก่ชน กลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน

เจริญ สินธุวงษ์ (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่องพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนก ของผู้เลี้ยงไก่ชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด การศึกษารั้วนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนก และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมป้องกันโรคไข้หวัดนก ของผู้เลี้ยงไก่ชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เลี้ยงไก่ชนที่ขึ้นทะเบียน กับสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดตราด และอาศัยอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด จำนวน 199 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .823 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และค่า F-test

ผลการวิจัย พบว่า ผู้เลี้ยงไก่ชนมีพฤติกรรม ความรู้ ทักษะ การรับรู้ข่าวสาร และแรงสนับสนุนทางสังคมเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ผู้เลี้ยงไก่ชนที่อาศัยอยู่ในเขต โชนเหนือมีพฤติกรรม การป้องกันโรค ดีกว่าผู้เลี้ยงที่อาศัยอยู่ในเขต โชนใต้ และผู้เลี้ยงไก่ชนที่มีประสบการณ์การเลี้ยงไก่ชน ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรม การป้องกันโรค ดีกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์การเลี้ยงน้อยกว่า 5 ปี นอกจากนี้ ผู้ที่เลี้ยงไก่ชนชนิด โรงเรือนแบบปิด จะมีพฤติกรรม การป้องกันโรค ได้ดีกว่าผู้ที่เลี้ยงด้วยวิธีการอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน และวิธีการเลี้ยงไก่ชนแบบอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนก ผู้เลี้ยงไก่ชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ การป้องกันโรคไข้หวัดนกมาก จะมีพฤติกรรม การป้องกันโรค ได้ดีกว่าผู้ที่ได้รับรู้ปานกลาง และผู้เลี้ยงไก่ชนที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมมากมีพฤติกรรม การป้องกันโรค ดีกว่าผู้ที่ได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม ในระดับปานกลาง และน้อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านความรู้ และทักษะเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้หวัดนก ไม่มีผลต่อ พฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนก

โรจน์ศิลป์ ยาสุข (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความรู้และพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกของประชาชนผู้เลี้ยงสัตว์ปีก พื้นที่อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ปี 2550 จุดมุ่งหมายของการวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวางครั้งนี้ เพื่อศึกษาความรู้และพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงสัตว์ปีก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน คัดเลือกโดยการสุ่ม ตัวอย่างแบบเป็นระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งพัฒนาขึ้น โดยกรมสนับสนุนบริการ กระทรวงสาธารณสุข เก็บข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ Independent t-test, ANOVA, หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 33.7) มีอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 76.5) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 73.9) และเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ร้อยละ 81)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้เลี้ยงสัตว์ปีกมีระดับความรู้ดี (ร้อยละ 87.9) เพศ และการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันของผู้เลี้ยงสัตว์ปีกจะมีระดับความรู้ที่แตกต่างกันขณะที่ความแตกต่างของระดับ การศึกษา และระดับรายได้ในกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ปีก มีความรู้ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน พบว่า พฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงสัตว์ปีกอยู่ในระดับ ดี (ร้อยละ 96.1) อย่างไรก็ตาม พบว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ การประกอบอาชีพ รายได้ และ

การศึกษาของผู้เลี้ยงสัตว์ปีก จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความรู้ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยง
สัตว์ปีกไม่มีความสัมพันธ์กัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร คือ ผู้เลี้ยงไก่ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 128 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดสมุทรสาคร, 2546)

กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อทราบจำนวนประชากร คำนวณได้ตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967)

เมื่อ	n	คือ	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	ขนาดของประชากร ซึ่งมีจำนวน 128 คน
	e	คือ	ความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า

ใช้ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ 0.05 (ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95%)

$$\begin{aligned}n &= \frac{N}{1+N(e)^2} \\ &= \frac{128}{1+128(0.05)^2} \\ &= 96.97\end{aligned}$$

ขนาดตัวอย่างจากการคำนวณเท่ากับ 97 คน ในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้ตัวอย่าง 100 คน
 สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เก็บข้อมูลจากผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่
 ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีลักษณะเป็น
 แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 ของครอบครัว รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลี้ยงไก่ชน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชน แบบสอบถาม
 เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert scale) จำนวน 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก 6 ข้อ

2. ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก 3 ข้อ

รวมทั้งสิ้น 9 ข้อ

แบ่งมาตรวัดพฤติกรรม 5 ระดับ ในเรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก
 ของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ทำทุกครั้ง

4 คะแนน หมายถึง ทำบ่อย ๆ

3 คะแนน หมายถึง ทำเป็นบางครั้ง

2 คะแนน หมายถึง นาน ๆ ครั้ง

1 คะแนน หมายถึง ไม่เคยทำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถาม
 ไปสำรวจกับผู้เลี้ยงไก่ ในจังหวัดสมุทรสาคร ตัวอย่างทั้งหมด 100 คน แล้วนำแบบสอบถาม
 ที่ได้จากการสำรวจ ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ ในจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบบสอบถามทั้งหมด 100 ชุด ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้วมาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ปังจยส่วนบุคคลของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 ข้อ ใช้สถิติความถี่ และร้อยละ
2. พฤติกรรมการเลี้ยงไก่ชนใช้สถิติความถี่ และร้อยละ
3. พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert scale) จำนวน 2 ด้าน ใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ใช้สถิติ t-test และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

เกณฑ์การแปลผล

ทำทุกครั้ง	5 คะแนน
ทำบ่อย ๆ	4 คะแนน
ทำเป็นบางครั้ง	3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง	2 คะแนน
ไม่เคยทำ	1 คะแนน

ผู้วิจัยแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้จากการคำนวณ โดยการใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อันดับภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ความหมายค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมกำรป้องกันโรคไขหวัดนกของผู้เลี้ยงไก่

ในจังหวัดสมุทรสาคร

ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่
ในจังหวัดสมุทรสาคร แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมวิเคราะห์ดังนี้

- ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลี้ยงไก่
- ตอนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร
- ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	62	62.00
หญิง	38	38.00
อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	2	2.00
21-30 ปี	10	10.00
31-40 ปี	15	15.00
41-50 ปี	64	64.00
51-60 ปี	8	8.00
มากกว่า 60 ปี	1	1.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	40	40.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	28	28.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2	2.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
อนุปริญญา หรือปวส.	12	12.00
ปริญญาตรี	18	18.00
รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	43	43.00
10,000-20,000 บาท	37	37.00
20,001-30,000 บาท	15	15.00
30,001 บาท ขึ้นไป	5	5.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็น เพศชายคิดเป็นร้อยละ 62.00 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 38.00 อายุส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี, อายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00, 10.00 ตามลำดับ ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนต้น, ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 28.00, 18.00 ตามลำดับ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาคือ มีรายได้ 10,000-20,000 บาท, 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 37.00, 15.00 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลี้ยงไก่

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของผู้เลี้ยงไก่

พฤติกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาเลี้ยงไก่ชน		
1-5 ปี	9	9.00
6-10 ปี	15	15.00
11-15 ปี	65	65.00
16-20 ปี	11	11.00
จำนวนที่เลี้ยงไก่ชน		
1 ตัว	1	1.00
2-5 ตัว	19	19.00
6-10 ตัว	14	14.00
11-15 ตัว	58	58.00
16-20 ตัว	8	8.00
วิธีการเลี้ยงไก่ชน		
ปล่อยอิสระ	56	56.00
เลี้ยงโดยการขังขุ่ม	26	26.00
เลี้ยงไว้ในเล้าไก่	18	18.00
วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงไก่ชน		
บริโภค	52	52.00
ออกชน	32	32.00
ประกวดความสวยงาม	14	14.00
ซื้อขายแลกเปลี่ยน	2	2.00
การเคยใช้ปากคูดเสมหะของไก่		
เคย	56	56.00
ไม่เคย	44	44.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

พฤติกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการป้องกัน ไข้หวัดนก		
เคย	70	70.00
ไม่เคย	30	30.00

จากตารางที่ 2 พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่ระยะเวลาเลี้ยงไก่ 11-15 ปี เพศชายคิดเป็นร้อยละ 65.00 รองลงมาคือ 6-10 ปี, 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.00, 11.00 ตามลำดับ จำนวนที่เลี้ยงไก่ชน 11-15 ตัว ส่วนใหญ่คิดเป็น ร้อยละ 58.00 รองลงมาคือ 2-5 ตัว, 6-10 ตัว คิดเป็นร้อยละ 19.00, 14.00 ตามลำดับ วิธีการเลี้ยงไก่ชนส่วนใหญ่ปล่อยอิสระร้อยละ 56.00 รองลงมาคือ เลี้ยงโดยการขังสุม, เลี้ยงไว้ในเล้าไก่ ร้อยละ 26.00, 18.00 ตามลำดับ วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่เพื่อบริโภคร้อยละ 52.00 รองลงมาคือ ออกชน, ประกวดความสวยงาม คิดเป็นร้อยละ 32.00, 14.00 ตามลำดับ การเคยใช้ปากดูดเสมหะของไก่ส่วนใหญ่เคยคิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมา คือ ไม่เคยร้อยละ 44.00 การเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกัน ไข้หวัดนกส่วนใหญ่เคย คิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมา คือ ไม่เคยร้อยละ 30.00

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก

n = 100

พฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้หวัดนก	จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD	แปล ความ	อันดับ
	ทำ ทุก ครั้ง	ทำ บ่อย ๆ	ทำ เป็น บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยทำ				
1.1 มีการล้างมือหลังจาก สัมผัสไก่ทุกครั้ง	0	12	28	40	20	3.68	0.93	เหมาะสม มาก	1
1.2 มีการหลีกเลี่ยง การสัมผัสกับไก่อย่าง ใกล้ชิดเมื่อไก่ มีอาการป่วย	1	14	24	43	18	3.63	0.97	เหมาะสม มาก	2
1.3 มีการถอดรองเท้าไว้ นอกบ้าน และล้างเอาขี้ ดิน หรือฝุ่นออกหมด หลังออกจากเล้าไก่	6	19	41	25	9	3.12	1.02	เหมาะสม ปานกลาง	3
1.4 ในการทำความสะอาด เล้าไก่ทุกครั้งจะมีการ สวมเสื้อคลุม แว่นตา ถุงมือ หน้ากากอนามัย เพื่อป้องกันการติดเชื้อ โรคไข้หวัดนก	10	20	38	23	9	3.01	1.10	เหมาะสม ปานกลาง	4

ตารางที่ 3 (ต่อ)

พฤติกรรมกำบังโรค ไข้หวัดนก	จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD	แปล ความ	อัน ดับ	
	ทำ ทุก ครั้ง	ทำ บ่อย ๆ	ทำ เป็น บาง ครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำ					
	1.5 อุปกรณ์ที่ไม่สามารถ ทำความสะอาดได้ เช่น ถุงมือ จะนำไปทำลาย ทิ้งทันที	12	25	29	21					13
1.6 มีการรึบนำเสื้อผ้าไปต้ม หรือแช่น้ำสบู่อุ่น ๆ ก่อนนำไปตากแดด จนแห้งหลังจากสัมผัส สัตว์ปีกแล้ว	14	29	36	16	5	2.69	1.06	เหมาะสม ปานกลาง	6	
						รวม	3.19	0.65	เหมาะสม ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกำบังโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก พบว่า ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก ภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.19 (SD = 0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการล้างมือหลังจากสัมผัสไก่ทุกครั้ง เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 (SD = 0.93) รองลงมาคือ มีการหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับไก่อย่างใกล้ชิดเมื่อไก่อมีอาการป่วย มีค่าเฉลี่ย 3.63 (SD = 0.97) และลำดับสุดท้ายคือ มีการรึบนำเสื้อผ้าไปต้ม หรือแช่น้ำสบู่อุ่น ๆ ก่อนนำไปตากแดดจนแห้งหลังจากสัมผัสสัตว์ปีกแล้ว มีค่าเฉลี่ย 2.69 (SD = 1.06)

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการกำบังกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก

พฤติกรรมกำบังกันโรคไข้หวัดนก	จำนวนและร้อยละของระดับพฤติกรรม					\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ	
	ทำทุกครั้งที่	ทำบ่อยๆ	ทำเป็นบางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยทำ					
	1.1 มีการดูแลทำความสะอาดสถานที่เลี้ยงไก่อยู่เสมอ	12	32	35	16					5
1.2 มีการแยกไก่ที่เป็นโรคออกจากไก่ตัวอื่น	8	32	27	30	3	2.88	1.03	เหมาะสมปานกลาง	2	
1.3 มีการจัดสถานที่เลี้ยงไก่ไม่ให้แออัด	8	27	34	28	3	2.91	1.00	เหมาะสมปานกลาง	1	
						รวม	2.83	0.88	เหมาะสมปานกลาง	

n = 100

จากตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการกำบังกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก พบว่า ด้านการกำบังกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.83 (SD = 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการจัดสถานที่เลี้ยงไก่ไม่ให้แออัด เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.91 (SD = 1.00) รองลงมา คือ มีการแยกไก่ที่เป็นโรคออกจากไก่ตัวอื่น มีค่าเฉลี่ย 2.88 (SD = 1.03) และอันดับสุดท้าย คือ มีการดูแลทำความสะอาดสถานที่เลี้ยงไก่อยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ย 2.70 (SD = 1.04)

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมแต่ละด้าน

พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก	\bar{X}	SD	แปลความ	อันดับ
1. ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก	3.19	0.65	เหมาะสมปานกลาง	1
2. ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก	2.83	0.88	เหมาะสมปานกลาง	2
ภาพรวม	3.01	0.76	เหมาะสมปานกลาง	

จากตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.01 (SD = 0.76) เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ด้านการป้องกันตนเองไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนกเป็นอันดับที่ 1 อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.19 (SD = 0.65) ด้านการป้องกันไก่ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก เป็นอันดับที่ 2 อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.83 (SD = 0.88)

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	\bar{X}	SD	t	Sig.
ชาย	62	2.97	0.68	0.06	0.33
หญิง	38	3.23	0.58		

จากตารางที่ 6 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.33 ค่า t เท่ากับ 0.06 แสดงว่า เพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก
ของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ

อายุ	\bar{X}	SD
ต่ำกว่า 21 ปี	2.33	.16
21-30 ปี	3.16	.51
31-40 ปี	2.92	.66
41-50 ปี	3.09	.68
51-60 ปี	3.31	.60
มากกว่า 60 ปี	2.44	0.0

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมการ
ป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	5	2.36	0.47	1.11	0.36
ภายในกลุ่ม	94	40.11	0.43		
รวม	99	42.47			

จากตารางที่ 8 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่
ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.36 ค่า F เท่ากับ 1.11 แสดงว่า
ผู้เลี้ยงไก่ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกำรป้องกันโรคไข้หวัดนก
ของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	\bar{X}	SD
ประถมศึกษา	3.08	0.73
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.01	0.56
มัธยมศึกษาตอนปลาย	2.56	0.63
อนุปริญญา หรือปวส.	2.83	0.55
ปริญญาตรี	3.33	0.64

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
การป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร
จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	4	2.56	.64	1.53	0.20
ภายในกลุ่ม	95	39.91	.42		
รวม	99	42.47			

จากตารางที่ 10 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกำรป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่
ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.20 ค่า F เท่ากับ 1.53
แสดงว่า ผู้เลี้ยงไก่ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมกำรป้องกันโรคไข้หวัดนกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกำบังโรคไข้หวัดนก
ของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว	\bar{X}	SD
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.02	0.66
10,000-20,000 บาท	2.97	0.57
20,000-30,000 บาท	3.43	0.79
30,000 บาทขึ้นไป	3.09	0.61

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม
กำบังโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร
จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.00	2.42	0.81	1.93	0.13
ภายในกลุ่ม	96.00	40.05	0.42		
รวม	99.00	42.47			

จากตารางที่ 12 การเปรียบเทียบพฤติกรรมกำบังโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่
ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.13
ค่า F เท่ากับ 1.93 แสดงว่า ผู้เลี้ยงไก่ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ต่างกันมีพฤติกรรม
กำบังโรคไข้หวัดนกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาครที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
2. ผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาครที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
3. ผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาครที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน
4. ผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาครที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกแตกต่างกัน	ปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร และ (2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้เลี้ยงไก่ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 100 คน สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ซึ่งการวิจัยจะนำเสนอ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ผู้เลี้ยงไก่ชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็น เพศชายมากกว่าเพศหญิง อายุส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเลี้ยงไก่

ผู้เลี้ยงไก่ชนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่ระยะเวลาเลี้ยงไก่ 11-15 ปี จำนวนที่เลี้ยงไก่ชน 11-15 ตัว วิธีการเลี้ยงไก่ชนส่วนใหญ่ปล่อยอิสระ วัตถุประสงค์ของการเลี้ยงไก่ส่วนใหญ่เพื่อบริโภค ส่วนใหญ่มีการเคยใช้ปากคูดเสมหะของไก่ ส่วนใหญ่มีการเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไข้หวัดนก

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร
 ผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาคร มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกในภาพรวม
 อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อันดับที่ 1 ด้านการป้องกันตนเอง
 ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง อันดับที่ 2 ด้านการป้องกันไก่
 ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร ที่มี อายุ เพศ
 ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก
 ของผู้เลี้ยงไก่ชนในจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัด
 สมุทรสาคร มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกในภาพรวม อยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง
 ทั้งนี้เนื่องมาจาก ประชาชนได้รับการส่งเสริมความรู้ในการป้องกันตนเองจากหน่วยงานภาครัฐ
 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุกฤษณ์ อำไพพันธุ์ (2554) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การวางแผน
 แบบมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดนก ในตำบลกระเตียน อำเภอตระการพืชผล
 จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับปานกลาง
 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย ของ พงษ์ศักดิ์ เสือมาก (2554) ที่ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
 กับการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
 อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่พบว่า การเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนก
 อยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร บัวผัน (2550) ที่ศึกษาวิจัย
 เรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานเฝ้าระวัง และป้องกัน และควบคุมโรคไข้หวัดนก
 ของอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดนครนายก พบว่า การดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุม
 โรคไข้หวัดนกอยู่ในระดับสูง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่
 ในจังหวัดสมุทรสาคร ที่มี อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ที่ต่างกัน
 มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ เจริญ สินธุวงษ์
 (2551) ได้ทำการวิจัย เรื่องพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ชน
 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด พบว่า ปัจจัยด้าน อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส
 รายได้ต่อเดือน และวิธีการเลี้ยงไก่ชนแบบอื่น ๆ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรจน์ศิลป์ ยาสุข (2552) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาความรู้ และพฤติกรรมการป้องกัน โรค ไข้หวัดนกของประชาชนผู้เลี้ยงสัตว์ปีก พื้นที่อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร พบว่า ความแตกต่างระหว่าง เพศ การประกอบอาชีพ รายได้ และการศึกษาของผู้เลี้ยง สัตว์ปีกจะมีพฤติกรรมการป้องกัน โรค ไข้หวัดนกไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร ควรเข้มงวดมิให้มีการลักลอบเคลื่อนย้าย สัตว์ปีก และซากสัตว์ปีกตามแนวชายแดนที่ผ่านเข้าออกจะต้องได้รับการพ่นยามาเชื้อ อย่างมีประสิทธิภาพ
2. สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร ควรเข้าตรวจสอบ และดำเนินการ ตามมาตรการควบคุมโรคทันที โดยไม่ต้องรอผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ เมื่อได้รับแจ้ง หรือพบสัตว์ปีกป่วยตายมีลักษณะอาการเหมือน โรค ไข้หวัดนก

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร ควรจัด โครงการซ้อมแผนการปฏิบัติงาน และมาตรการเตรียมความพร้อมการเฝ้าระวัง และควบคุมโรค ไข้หวัดนก
2. สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร ควรมีการเฝ้าระวัง โรคทั้งเชิงรุก และเชิงรับ โดยใช้เครือข่ายการเฝ้าระวัง โรคในพื้นที่ และรายงานสถานการณ์สัตว์ปีกป่วยตายทุกวัน

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดสมุทรสาคร ควรส่งเสริม และประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร ที่เลี้ยงสัตว์ปีกให้มีเล้า หรือ โรงเรือนที่สามารถป้องกันลม และฝนได้ พร้อมให้ความรู้ที่ถูกต้อง แก่เกษตรกรทั้งด้านการเลี้ยง การจัดการ และการป้องกัน โรค

บรรณานุกรม

- กรมปศุสัตว์. (2558). *กรมปศุสัตว์เตรียมความพร้อมรับมือโรคไข้หวัดนกชนิด H5N8*. เข้าถึงได้จาก http://www.dld.go.th/th/images/stories/procure//2558/255711/25571120_14.pdf
- กระทรวงสาธารณสุข. (2549). *โรคไข้หวัดนก (Avian influenza)*. เข้าถึงได้จาก http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:G9aO9qhsfZ8J:www.boe.moph.go.th/Annual/Annual49/Part1/16_AvianInfluenza.doc+&cd=6&hl=en&ct=clnk&gl=th
- กาซิม มั่นเข้ม. (2548). *การปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การเลี้ยงไก่ชนเชิงอนุรักษ์โรงเรียนบ้านเกาะน้อย อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- เจริญ สินธุวงษ์. (2551). *พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตราด*. *รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ 2551*, 39(32), 557-562.
- เฉลียว มงคลเกตุ. (2553). *การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาในการเลี้ยงไก่ชนเชิงพาณิชย์ จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธเนศร์ บุญตาแสง. (2544). *ไก่ชนกับวิถีชีวิตไทย: ศึกษากรณี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. เข้าถึงได้จาก http://www.culture.go.th/research/isan/44_2.html
- ประสิทธิ์ นิมิสุวรรณ. (2550). *ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันโรคไข้หวัด อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์, คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พงษ์ศักดิ์ เสือมาก. (2554). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 6(2), 150-160.
- โรจน์ศิริ ยาสุข. (2552). *การศึกษาความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้หวัดนกของประชาชนผู้เลี้ยงสัตว์ปีกพื้นที่อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ปี 2550*. *วารสารโรงพยาบาลพิจิตร*, 24(2), 45-56.

- วรรณวนัช วรรณะมณีกุล. (2552). *ความรู้ และการปฏิบัติการเฝ้าระวังการป้องกัน และควบคุม การติดเชื้อ ไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุขในจังหวัดอุทัยธานี*. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพยาบาลด้านการควบคุมการติดเชื้อ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิธร บัวผัน. (2550). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์การดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรค ไข้หวัดนกของอาสาสมัครสาธารณสุข จังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ, สำนักบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศูนย์ข้อมูลโรคติดเชื้อและพาหะนำโรค. (2547). *โรคไข้หวัดนก Avian Influenza (Bird Flu)*. เข้าถึงได้จาก http://webdb.dmso.moph.go.th/ifc_nih/a_nih_1_001c.asp?info_id=772
- สำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์. (2557). *กรมปศุสัตว์เตรียมความพร้อมรับมือ โรคไข้หวัดนกชนิด H5N8*. เข้าถึงได้จาก http://www.dld.go.th/th/images/stories/procure/2558/255711/25571120_14.pdf
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ. (2552). *ชาวสมุทรสาครรวมพลังสู้หวัด 2009*. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaihealth.or.th/content/21788>
- สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร. (2557). *ประวัติความเป็นมา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.samutsakhon.go.th/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดสมุทรสาคร. (2546). *จำนวนผู้ถือครองที่เลี้ยงและจำนวนไก่ จำนวนตามชนิดพันธุ์ และจำนวนไก่ที่เลี้ยง*. เข้าถึงได้จาก http://smsakhon.old.nso.go.th/nso/project/search/index.jsp?province_id=40
- สำนักโรคติดต่ออุบัติใหม่. (2551). *แผ่นพับรู้ทันไข้หวัดนก*. เข้าถึงได้จาก http://beid.ddc.moph.go.th/media/media_dises_detail.php?id=20
- หน่วยคลังข้อมูลยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2556). *ไข้หวัดนก H7N9*. เข้าถึงได้จาก http://www.pharmacy.mahidol.ac.th/dic/knowledge_full.php?id=6
- หมอชาวบ้าน. (2557). *ไข้หวัดนก*. เข้าถึงได้จาก <https://www.doctor.or.th/doctorme/disease/12683>
- องอาจ ททรัพย์ทิพย์. (2555). *ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมความเสี่ยงไก่ชนที่มีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้หวัดนกของเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ชน ในจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์, คณะสาธารณสุขศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อุกฤษฏ์ อำไพพันธุ์. (2554). *การจัดการและการวางแผนแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดนกในตำบลกระเดียน อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี*, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุดม เจือจันทร์. (2547). *การศึกษาโรคไข้หวัดนกในไก่พื้นเมือง: อาการและรอยโรค*. เข้าถึงได้จาก <http://dcontrol.dld.go.th/dcontrol/images/km/research/14.pdf>
- Yamane, T. (1967). *Statistics: An introductory analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ใน จังหวัดสมุทรสาคร

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เรื่อง พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาครและเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ข้อมูลที่ได้จะใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น และจะเก็บเป็นความลับจึงขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ด้วย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลี้ยงไก่

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชี้แจง: โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ 1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ 1. ต่ำกว่า 21 ปี 2. 21-30 ปี 3. 31-40 ปี
 4. 41-50 ปี 4. 51-60 ปี 5. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา
 1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย 4. อนุปริญญา หรือปวส.
 5. ปริญญาตรี 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัว
 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท 2. 10,000-20,000 บาท
 3. 20,001-30,000 บาท 4. 30,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเลี้ยงไก่

คำชี้แจง: โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ท่านเลี้ยงไก่ชนมานานเท่าใด

1. ต่ำกว่า 1 ปี 2. 1-5 ปี 3. 6-10 ปี
 4. 11-15 ปี 4. 16-20 ปี 5. มากกว่า 20 ปี

2. ท่านเลี้ยงกี่ตัว

1. 1 ตัว 2. 2-5 ตัว 3. 6-10 ตัว
 4. 11-15 ตัว 5. 16-20 ตัว 6. มากกว่า 20 ตัว

3. ท่านเลี้ยงไก่แบบใด

1. ปล่อยอิสระเดินตามทุ่ง
 2. ขังสุ่ม
 3. เล้าไก่
 4. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านเลี้ยงไก่โดยมีวัตถุประสงค์อะไร (เรียงลำดับจากมากไปน้อย)

1. บริโภค
 2. ออกชน
 3. ประกวดสวยงาม
 4. ซื้อมาแลกเปลี่ยน
 5. เลี้ยงไว้ดูเล่น
 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ในการเลี้ยงไก่ท่านเคยใช้ปากคุดเสมหะของไก่หรือไม่

1. เคย 2. ไม่เคย

6. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไข้หวัดนกหรือไม่

1. เคย 2. ไม่เคย

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่ในจังหวัดสมุทรสาคร

การป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่	ระดับพฤติกรรมในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา				
	ทำ ทุกครั้ง	ทำ บ่อย ๆ	ทำเป็น บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำ
	5	4	3	2	1
1. ด้านการป้องกันตนเอง ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก					
1.1 มีการล้างมือหลังจากสัมผัสไก่ทุกครั้ง					
1.2 มีการหลีกเลี่ยงการสัมผัสกับไก่อย่างใกล้ชิดเมื่อไก่อมีอาการป่วย					
1.3 มีการถอดรองเท้าไว้นอกร้าน และล้างเอาดิน หรือฝุ่นออกจาก รองเท้าหลังจากออกจากเล้าไก่					
1.4 ในการทำความสะอาดเล้าไก่ทุกครั้ง จะมีการสวมเสื้อคลุม แวนตา ถูมือ หน้ากากอนามัย เพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคไข้หวัดนก					
1.5 อุปกรณ์ที่ไม่สามารถทำความสะอาดได้ เช่น ถูมือ จะนำไปทำลายทิ้งทันที					
1.6 มีการริบนำเสื้อผ้าไปต้ม หรือแช่น้ำ สบู่อุ่น ๆ ก่อนนำไปตากแดดจนแห้ง หลังจากสัมผัสสัตว์ปีกแล้ว					

การป้องกันโรคไข้หวัดนกของผู้เลี้ยงไก่	ระดับพฤติกรรมในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา				
	ทำ ทุกครั้ง	ทำ บ่อยๆ	ทำเป็น บางครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย ทำ
	5	4	3	2	1
2. ด้านการป้องกันไก่ ไม่ให้ติดเชื้อโรคไข้หวัดนก					
2.1 มีการดูแลทำความสะอาดสถานที่ เลี้ยงไก่อยู่เสมอ					
2.2 มีการแยกไก่ที่เป็นโรคออกจากไก่ตัวอื่น					
2.3 มีการจัดสถานที่เลี้ยงไก่ไม่ให้แออัด					